

Fulbé og demokrat

- af *Isabelle Grignon*

Lamine (alias Adam Boukary Bako) er fulbé fra Foulatari nord for Maïné, hvor han hører til høvdingefamilien. Han er uddannet skolelærer, men har ikke arbejdet som lærer igennem en årrække. Lamine har jeg kendt i adskillige år.

Lamine, alias Adam Boukary Bako,
projektets tovholder i Maïné-Soroa
(foto: *Isabelle Grignon*)

Han står for mig som indbegrebet af 'fulbéheden'. Diskret og imødekommende, han siger én nøddigt imod, og undgår at skabe modstand i en hvilken som helst situation. Denne måde at være på er meget typisk for fulbé-kulturen, og for pulaaku.

Pulaaku betyder fulbé-lov. Det er fulbeernes traditionelle selvforståelse og måde at være på. Jeg blev først opmærksom på pulaaku-begrebet igennem en samtale med Lamine. Han sagde til mig: "Fulbeens natur er at holde sig i baggrunden, gøre sig usynlig. Fulbeen vil nøddigt trænge sig på. Dér har han sin værdighed." Den forsigtige sætning gjorde et kæmpe indtryk...

Da jeg besøgte projektet i efteråret, oplevede jeg Lamine som facilitator af komplicerede processer, og tanken strejfede mig, at hans pulaaku gjorde en forskel. Da brøndens styregruppe skulle oprettes, nærmede han sig emnet i dyb respekt for wodaabeernes erfaringsgrundlag. Han gik nemlig ud fra, at de havde en relevant erfaring at bygge på, og spurgte dem indgående ud om de forhandlings-situationer, de havde været med til ved de mange brønde. Denne uautoritære måde at kommunikere på, i et samfund hvor ingen kunne finde på at modsige en myndighed, overbeviste mig om Lamines særlige evner som facilitator af demokratiske processer.